

Pinja Perholehto sd

Toimenpidealoite lintujen pesimärauhan turvaamisesta

Eduskunnalle

BirdLifen Linnuston tila Suomessa 2021 -raportti kertoo karua kieltä: uhanalaisten lintulajien määrä kasvaa, ja linnusto köyhtyy monissa elinympäristöissä. Metsätalous on yksi merkittävä syy metsälintujen tilan taantumiseen. Lintujen pesimäaikaisten hakkuut aiheuttavat osaltaan tuhoa, sillä kun puu kaadetaan pesimäaikana, siinä mahdollisesti oleva pesä munineen ja poikasineen putoaa maahan. Linnunpoikaset voivat joko menehtyä välittömästi, jäädä metsäkoneen alle tai esi-merkiksi kuolla kylmyyteen. Pesiä tuhoutuu myös ennakkoraivauksissa ja hakkuiden seurauksena.

Vielä 50 vuotta sitten hakkuut tehtiin lähes yksinomaan talvella. Nykyisin puuta korjataan ympäri vuoden, ja kesähakkuut ovat yleistyneet merkittävästi. Luonnonvarakeskuksen tietojen mukaan keskimääräiset vuotuiset hakkuumäärät touko—heinäkuussa ovat kasvaneet runsaasti ainakin 1990-luvulta lähtien. Tilastojen mukaan vuonna 2017 jo noin neljännes kaikesta puutavarasta tuli hakkuista, jotka tehtiin lintujen tärkeimpään pesimäaikaan.

Vaikka kesähakkuut eivät ole metsälinnuston ainoa uhka, ne heikentävät entisestään monien lajien elinoloja. Sekä metsätalouden että luonnonsuojelun tason kannalta ongelmallista on, että kesäaikaisissa hakkuissa tuhoutuvien pesintöjen määrää ei ole tällä vuosituhanella kattavasti tutkittu.

Osa keskeisintä luonnonsuojelua koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä on lintudirektiivi (neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta), joka koskee Euroopan luonnonvaraisia lintuja. Sen yleistavoite on ylläpitää tietyt lintukannat sellaisella tasolla, joka vastaa ekologiaa ja tieteellisiä vaatimuksia. Myös pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan on kirjattu tavoite luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi.

Suomessa luonnonsuojelulaki kieltää rauhoitettujen eläinten tappamisen, lintujen pesien tarkoituksellisen vahingoittamisen sekä eläinten tahallisen häiritsemisen erityisesti niiden lisääntymisaikana. Poikkeukset mahdollistavat kuitenkin hakkuiden ja muiden metsätalouden toimenpiteiden toteuttamisen pesimäaikaan.

EU-tuomioistuin on kuitenkin todennut jo 4.3.2021 antamassaan ennakkoratkaisussa, että lintudirektiiviä tulee soveltaa myös silloin, kun kyse on metsätaloustoiminnasta tai muusta maankäytön kaltaisesta ihmisen toiminnasta. Ennakkoratkaisussa tuomioistuin totesi lisäksi, että direktiivin pesimärauhan suojaa koskevat kiellot koskevat kaikkia luonnonvaraisia lintulajeja — eivät ainoastaan direktiivin liitteessä I lueteltuja lajeja, lajeja, jotka ovat uhanalaisia jollakin tasolla tai

Toimenpidealoite TPA 34/2025 vp

joiden kanta pienenee pitkällä aikavälillä. Ratkaisu poikkeaa Suomen kansallisesta tulkinnasta ja käytännöstä.

Metsänomistajalla on jo nykyisin mahdollisuus suojella lintujen pesintää esimerkiksi liittämällä hakkuusopimukseen luontotavoitteita, kuten hakkuiden rajoittaminen pesimäaikana. Tämä on kuitenkin vapaaehtoista, eikä valtakunnallisesti kattavaa, järjestelmällistä seurantaan vapaaehtoisien toimien laajuudesta ja tehokkuudesta tehdä. Pelkät soft law -normit, kuten pesimärauhaa koskien Tapion metsänhoitosuositukset tai PEFC- ja FSC-metsäsertifiointi, eivät yleisesti ole riittäviä direktiivien toimeenpanemiseksi. Myös hakkuualueiden tarkastaminen ennen töiden aloittamista voi olla yksi osa lintujen pesien suojelua. Linnunpesiä on kuitenkin puiden lisäksi myös maassa, jolloin alueen läpikäynti, pesien merkintä ja ennen muuta hakkuiden toteutus pesiä kiertäen on haastavaa.

Normit voivat osaltaan täydentää direktiivien muodollista toimeenpanoa, mutta niidenkin tehokkuuden arviointi edellyttäisi viranomaisilta kattavia seuranta- ja valvontatoimia sekä kansallista arviointia nykyisten, kasvaneiden kesähakkuumäärien vaikutuksista pesintöihin.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kesähakkuissa tuhoutuvien pesintöjen määrän arvioimiseksi sekä käynnistää tarvittavat toimenpiteet EU:n lintudirektiivin vaatimustason saavuttamiseksi ja linnuston monimuotoisuuden vahvistamiseksi.

Helsingissä 6.5.2025

Pinja Perholehto sd